

Модуль 2. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу Нової української школи

Модуль 2. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу Нової української школи

Типова освітня програма: освітні компоненти, можливості, очікувані результати

Сучасний урок, зорієнтований на реалізацію **компетентнісного підходу** в навчанні, має вирішувати ряд завдань. Це зокрема:

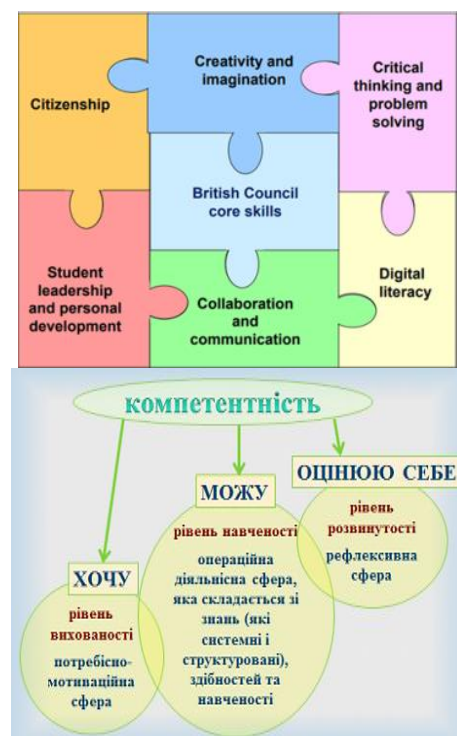
- ✓ підвищення рівня мотивації учнів;
- ✓ використання суб'єктивного досвіду набутого учнями;
- ✓ ефективне та творче застосування набутих знань та досвіду на практиці;
- ✓ формування у учнів навичок отримувати, осмислювати та використовувати інформацію з різних джерел;
- ✓ здійснення організаційної чіткості та оптимізації кожного уроку;
- ✓ підвищення рівня самоосвітньої та творчої активності учнів;
- ✓ створення умов для інтенсифікації навчально-виховного процесу;
- ✓ наявність контролю, самоконтролю та взаємоконтролю за процесом навчання;
- ✓ формування моральних цінностей особистості;
- ✓ розвиток соціальних та комунікативних здібностей учнів;
- ✓ створення ситуації успіху.

Отже, компетентнісний підхід передбачає засвоєння знань і умінь в комплексі, задля «сформованості загальної компетентності людини як сукупності ключових компетентностей, інтегрованої характеристики особистості», що може надати людині можливість правильно орієнтуватись у сучасному суспільстві та інформаційному просторі. <https://core.ac.uk/download/pdf/162002217.pdf>

Береснева Наталія Володимирівна,
старший викладач, методист
кафедри методики викладання і
змісту освіти НМЛ мовно-
літературної освіти КЗВО «Одеська
академія неперервної освіти Одеської
обласної ради

«Багато, щоб учителі свідомо підходили до вибору підручників... Учитель має розуміти, що може дати підручник як інструмент, як його оцінювати. Він має усвідомлювати, що інструментарій для навчання має відповідати потребам школи й учнів»

Тетяна Харламова, експертка фінського проєкту «Навчаємось разом»

<https://naurok.com.ua/formuvannya-klyuchovih-kompetentnostey-uchniv-na-urokah-inozemno-movi-119243.html>

«**Компетентність** - динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Мовно-літературна освітня галузь (іноземні мови)

Програма будь-якого рівня базується на формуванні вмінь, які в українському законодавстві визначені як ключові або наскрізні (<https://vseosvita.ua/library/kliuchovi-kompetentnosti-ta-naskrizni-uminnia-568364.html>):

- здатність співпрацювати з іншими людьми; вирішувати проблеми; логічно обґрунтовувати позицію;

- критичне та системне мислення; творчість; ініціативність; читання з розумінням;

- уміння приймати рішення; висловлювати власну думку; керувати емоціями;

Всі ключові вміння пов'язані із **КОМПЕТЕНТНОСТЯМИ**, які формуються в кожній освітній галузі через розвиток умінь і ставлень та надають кожній сучасній людині можливості для успішної життєдіяльності.

Компетентність може бути диференцована за трьома рівнями, як і зміст освіти:

1. ключові, що реалізуються на межпредметному змісті;
2. загальнопредметні, що реалізуються на змісті освітньої сфери, інтегрованому через сукупність предметів;
3. предметні, що формуються в рамках окремих предметів

Таким чином, **загальнопредметні компетентності** учні набувають упродовж вивчення того чи іншого предмету, одночасно, **«спеціально-предметні»** – ті компетентності, яких учні набувають при вивченні певного предмета протягом конкретного ступеня навчання».

Такими компетентностями є:

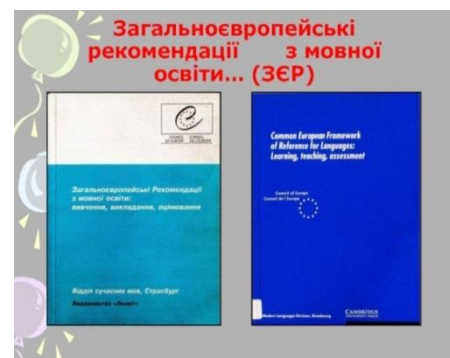
- 1) **особистісні** – компетентності, що відносяться до самого себе як особистості, як суб'єкта життєдіяльності;

<https://naurok.com.ua/uploads/files>

<https://naurok.com.ua/formuvannya-klyuchovih-kompetentnostey-uchniv-na-urokah-inozemno-movi-119243.htm>

<https://thepresentation.ru/angliyskiy-yazyk/metodika-navchannya-%D1%96nozemnih-mov-u-shkol%D1%96>

Модуль 2. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу Нової української школи

- 2) **комунікативні** - компетентності, що відносяться до взаємодії людини з іншими людьми;
- 3) **дальнісні** компетентності, що відносяться до діяльності людини та проявляються в усіх її типах і формах.

Звісно, у кожній галузі є свої особливості, підходи, техніки, завдання щодо формування компетентностей.

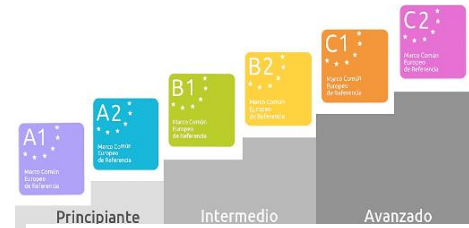
Згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти **іншомовна компетентність** – це «здатність функціонувати в реальних умовах спілкування, тобто в динамічному обміні інформацією, де лінгвістична компетентність повинна пристосуватися до прийому великого обсягу інформації як лінгвістичного, так і паралінгвістичного характеру.

Іншомовна комунікативна компетентність трактується також як «здатність і реальна готовність здійснювати іншомовне спілкування з носіями мови, а також прилучення школярів до культури країни/країн мови, що вивчається, краще усвідомлення культури своєї власної країни, уміння представляти її в процесі спілкування».(3)

Оволодіння **компетентностями** – динамічною комбінацією знань, **умінь** та практичних **навичок** для подальшого здійснювання професійної та освітньої діяльності і є результатом навчання на першому рівні освіти.

Формування умінь залежить від умов навчання, організації навчального процесу, від індивідуальних **особливостей здобувачів освіти**.

Сформованість навички вказує на якість дії, а не її автоматизацію. Тільки через розвиток відповідних навичок дитина може досягнути оволодінням певної компетентності, що передбачено у програмі реалізації нового **Державного стандарту**.

<https://www.mk.mk.ua/rubric/articles/2017/03/19/40011/>

Уміння це готовність людини успішно виконувати певну діяльність, яка ґрунтується на **знаннях і навичках**. Уміння формується у процесі виконання

Навичка - схильність чи потреба діяти, вести себе певним чином; звичка. **Уміння** - набуте вправами, досвідом, навик.

<https://www.thoughtco.com/ways-teachers-can-help-students-succeed-8082>

Мовно-літературна освітня галузь (іноземні мови)

Так, на уроках іноземних мов вчителі планують різноманітні завдання для досягнення у учнів сформованості певних умінь та навичок, таких як: відповідальність та адаптивність; комунікативні навички; творчість та інтелектуальна активність; критичне та системне мислення; інформаційні та медійні навички; навички міжособистісної взаємодії та співпраці; самоспрямування у навчанні; соціальна відповідальність; взаємодія вирішення проблем.

Вміння вчитися разом дозволяє відчувати власну ефективність, що змушує людину передбачити позитивний результат. Учня треба надати можливість повірити у свій успіх, і для цього їм потрібен контроль над своїми навчальними результатами. <https://naurok.com.ua/kursova-robota-po-temi-formuvannya-mizhpredmetno-kompetentnosti-na-urokah-angliysko-movi-135510.html>

Безумовно, усвідомлення необхідності системних змін у викладанні та взаємодії із учнями ставить перед сучасним вчителем великі виклики та наводить до роздумів. Зростаючий темп технологічного прогресу та інтеграції в освітній процес викликав необхідність пошуку нових педагогічних принципів для зміни давньої парадигми викладання та навчання.

Це надихає сучасного вчителя, як на створення власного професійного розвитку, так і на пошук найкращих поточних ідей, матеріалів, прийомів, методів, інструментів, які можуть бути найбільш корисними в очному, змішаному, дистанційному та онлайн навчанні.

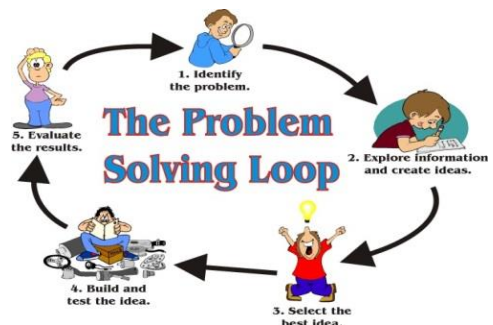
Серед широкого спектру інструментарію, який кожен творчий вчитель шукає та аналізує, безумовно є підручник або навчальний комплект з аудіо додатками, робочим зошитом, книгою для вчителя, календарними планами.

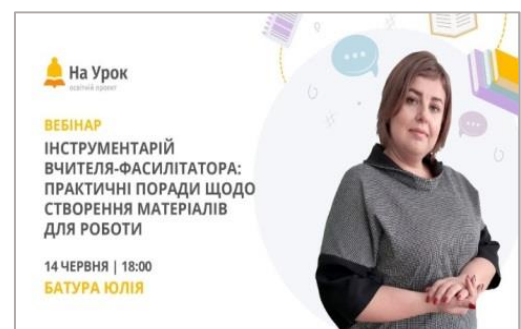
<https://www.slideshare.net/ssuser04ea79/ss-69368723>

<https://barkleypd.com/blog/soft-skills-students-teachers/>

<https://www.blendspace.com/lessons/r0MVEmDsMTBX2g/problem-solving-with-games>

<https://www.youtube.com/watch?v=sel-TYStoE>

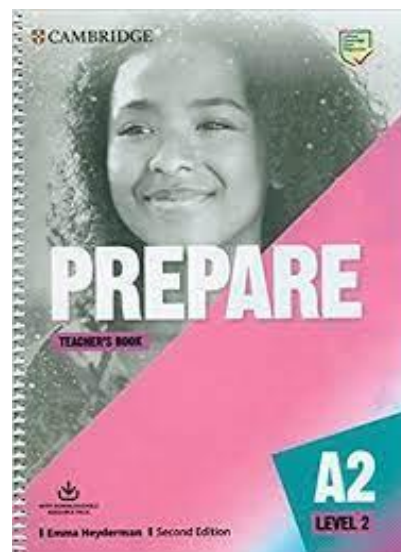
Модуль 2. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу Нової української школи

Слід пам'ятати, що цілі підручника мають якомога ближче відповідати цілям викладача, а викладачі мають постійно вивчати потреби учнів.

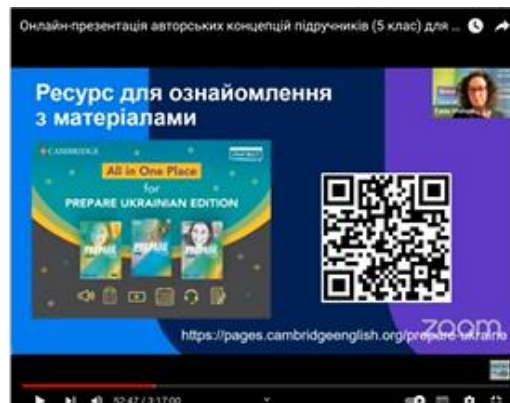
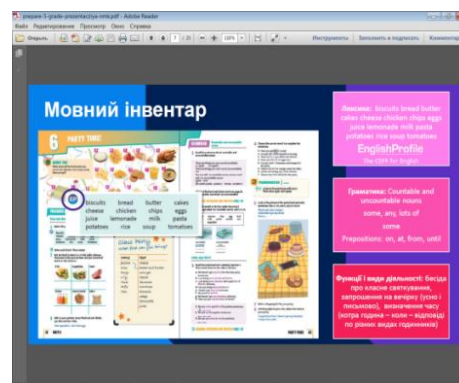
Одним із затвердженим та представленим на розгляд викладачам, вчителям, батькам підручник **Prepare**, який вже пройшов перше опробування у роботі пілотних шкіл та отримав достатньо позитивних відгуків. Вчителі певної кількості шкіл Одеської області обрали цей підручник для роботи у 2022/2023 н.р.

Навчальний матеріал для учнів **Prepare Ukrainian Edition** (авт. Джоана Коста, Мелані Вільямс) для 5 класу НУШ відповідає модельній програмі “Іноземна мова. 5-9 класи” для 5 класів закладів загальної середньої освіти (авт. Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.).
https://publishing.linguist.ua/publishing_book/prepare/

Підручник має аудіо супровід, ґрунтовну комунікативну й діяльну спрямованість, завдання для розвитку основних наскрізних умінь і компетентностей через залучення учнів до всіх видів мовленнєвої діяльності, цікаві та актуальні для підлітків теми, інтерактивні завдання, що відповідає віковим особливостям та інтересам учнів середньої школи. Важливо відмітити певну спрямованість підручника на розвиток соціокультурної компетентності учнів наявністю необхідної інформації про культурні особливості рідної країни та країни виучуваної мови. Зміст підручника включає: 5 розділів Life Skills (розвиток життєвих компетентностей), 7 країнознавчих розділів (Україна та англійські країни), 20 розділів (лексика і граматики, розвиток умінь читання, аудіювання, говоріння, письма), словник для кожного розділу в кінці підручника, секція з правилами та вправами на граматику в кінці підручника, секція з додатковими інтерактивними завданнями.

https://publishing.linguist.ua/publishing_book/pr

<https://www.youtube.com/watch?v=izco5sSrNH4>

<https://www.youtube.com/watch?v=N0hJw64uJx4>

Мовно-літературна освітня галузь (іноземні мови)

Навчальний матеріал для учня **Full Blast Plus for Ukraine** відповідає модельній програмі “Іноземна мова. 5-9 класи” для закладів загальної середньої освіти (авт. [Редько В. Г.](#), [Шаленко О. П.](#), [Сотникова С. І.](#), [Коваленко О. Я.](#), [Коропецька І. Б.](#), [Якоб О. М.](#), [М. Самойлюкевич І. В.](#), [Добра О. М.](#), [Клюп Т. М.](#)).

Особливістю даного підручника є направленість на формування в учнів умінь правильно виражати свої думки, що веде до отримання учнями впевненості у спілкуванні у реальних життєвих ситуаціях. Це стає можливим завдяки наявності у підручнику комунікативних завдань з усіх видів мовленнєвої діяльності, їх діяльнісну спрямованість, що відповідає віковим особливостям учнів середньої школи, а саме цікаві персоналізовані завдання.

В підручнику багато інформації [країнознавчої](#) та [соціокультурної спрямованості](#). Вчителям представлено: 6 країнознавчих розділів (Україна та англomовні країни), 4 сторінки з піснями для розвитку вмінь аудіювання, читання та вивчення додаткової лексики, 8 розділів граматики, завдання для розвитку умінь читання, секція з додатковими інтерактивними завданнями, словник до кожного розділу. <https://www.youtube.com/watch?v=gzlw7PHJz> [xUhttps://www.youtube.com/watch?v=gzlw7PHJz](https://www.youtube.com/watch?v=gzlw7PHJz) [xUhttps://www.youtube.com/watch?v=gzlw7PHJz](https://www.youtube.com/watch?v=gzlw7PHJz)

Для організації більш ефективного дистанційного навчання було розроблено інтерактивний додаток, який містить всі тексти підручника, відео та аудіо матеріали, візуальні завдання, ігри, завдання робочого зошита учня, граматичний та лексичний матеріал для відпрацювання.

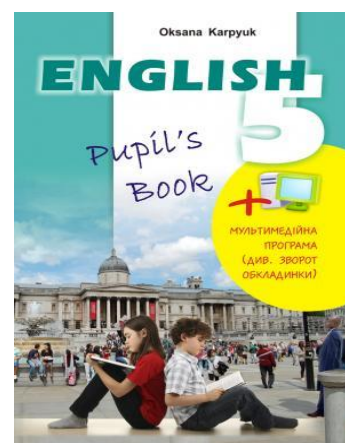
Підручник «**Англійська мова 5 клас**» (авт. Карп'юк О.Д., Карп'юк К.Т.) для 5 класу НУШ, відповідає модельній програмі «Іноземна мова. 5-9 класи» для 5 класів закладів загальної середньої освіти (під кер. Редька В. Г.).

https://publishing.linguist.ua/publishing_book/full-blast-plus/

<https://www.youtube.com/watch?v=gJliZFgwLmg>

<https://www.youtube.com/watch?v=beLIS1zpJrE>

Модуль 2. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу Нової української школи

Цей підручник представляє сукупність сучасних підходів до навчання, у центрі якого особистість учня. Інтерактивні завдання базуються на принципах співробітництва і взаємодії, спонукаючи учнів до використання ІКТ та формуватимуть в учнів навички самостійного пошуку інформації.

До навчального комплекту з аудіо супроводом входить інтерактивний додаток з віршами та піснями, зошити для відпрацювання граматики та лексики, заліковими тестами, книгою для вчителя із розробками уроків, додаткові інструменти для онлайн взаємодії.

Підручник «Англійська мова» (5-й рік навчання) для закладів загальної середньої освіти (авт.Задорожна І. П., Будина Т. Б., Доцків О. П.) відповідає модельній програмі [“Іноземна мова. 5-9 класи” для 5 класів закладів загальної середньої освіти \(під кер. Редька В. Г\)](#)

В змісті підручника визначені очікувані результати навчальної діяльності учнів, які можуть бути реалізовані через запропонований навчально-методичний комплекс: різні види наочності, збалансоване використання сучасних видів навчання, в тому числі ІКТ, завдання відповідні до вікових особливостей учнів послідовність викладу матеріалів, систематичність його повторення у ситуативному спілкуванні, інтеграції мови та культури, рефлексивні вправи.

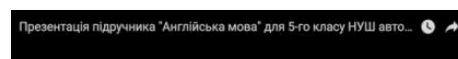
Матеріали логічно вистроєні із 8 модулів по 7 уроків кожний та одного уроку з використанням предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL), з зрозумілими, чіткими інструкціями.

У навчально-методичний комплект входять: підручник з аудіо додатком, озвучений носіями мови, робочий зошит з електронним додатком, дидактичні ігри, комплект флеш-карток, постери та таблиці, роздатковий матеріал, календарне планування, конспекти уроків для вчителя.

<https://www.youtube.com/watch?v=iFfvaOKp3Uc>

<https://vseosvita.ua/library/sociokulturna-kompetencia-pri-vivcenni-inozemnoi-movi-50357.html>

English (Year 5)

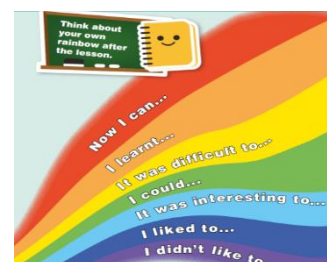
Карпюк О. Д., Карпюк К. Т., 2022
ТзОВ "Видавництво Астон", 2022

Відповідає модельній програмі "Іноземна мова 5-9 класи" для закладів загальної середньої освіти (авт. Редька В.Г. та ін.)

<https://pidruchnyk.com.ua/1743-angliiska-mova-zadorozhna-5-klas.html>

<http://surl.li/eajmz>

Мовно-літературна освітня галузь (іноземні мови)

Двокомпонентний підручник «**Stories**» (авт. Аліна Коршунова, Юлія Михайлова) створений за модельною програмою «Іноземна мова 5- 9 класи» для закладів загальної середньої освіти (під кер. Редька В.Г.) <https://bit.ly/3DBazBl>

Особливістю підручника стала його навчальна модель «перевернутого уроку», яка «допомагає використовувати час на уроці максимально ефективно», з розробленою онлайн платформою, на якій, замість традиційного домашнього завдання, учні виконують самостійне навчання (Self-Study), ознайомлюючись та запам'ятовуючи новий матеріал. <https://www.youtube.com/watch?v=svuKi mbX1yM>

На онлайн платформі створено 12 інструментів, які передбачають понад 20 активностей: ігри, флеш-карти для роботи із лексикою, інтерактивні вправи для знайомства та спілкування, відео та аудіо матеріали. Доступ до онлайн-платформи: <https://bit.ly/3x2GPLd>

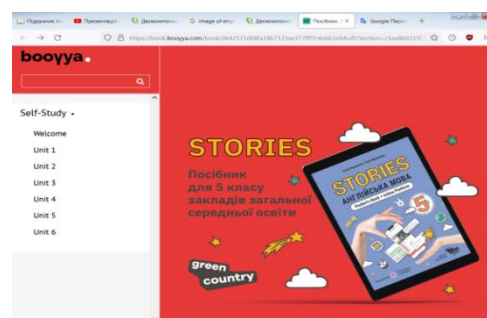
Сприятимуть інтересам учнів та підвищать їх мотивацію додаткова можливість для учнів, які навчалися за підручником «Stories» - участь в онлайн Олімпіаді з передбаченими призами та винагородами.

Для викладачів, які обрали підручник «Stories», авторки розробили чітку інструкцію для використання методики «перевернутого класу», річне планування, похвилинні плани занять, тести, флеш-карти, інтерактивні ігри. Матеріали для викладачів: <https://bit.ly/3xhPRnP>

«Англійська мова (5-й рік навчання)» це сучасний підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Нерсисян М. А., Піроженко А.О.) створений за [модельною програмою «Іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти \(під кер. Редька В.Г.\)](#)

<https://greencountry.com.ua/journal/read/dvokomponentnij-pidruchnik-z-anglijskoi-movi-stories-dlya-5-h-klasiv>

<https://book.booyya.com/book/0e42571d08fa18b7123ae377fff7c4e6b1e64cd5?section=c5aa>

https://greencountry.com.ua/public/user_files/IMG_1364%20%281%29.gif

<https://pidruchnyk.com.ua/1745-angliiska-mova-nersysian-5-klas.html>

Мовно-літературна освітня галузь

Зміст підручника базується на засадах НУШ, відображає завдання предмета «Англійська мова», враховує Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, відповідає чинному Державному стандарту.

Структура підручника чітка, складається з 7 розділів по 7 уроків кожний із завданнями для формування всіх видів мовленнєвої діяльності, та перевірки вивченого, рефлексивні вправи надані у кінці розділу для аналізу вивченого.

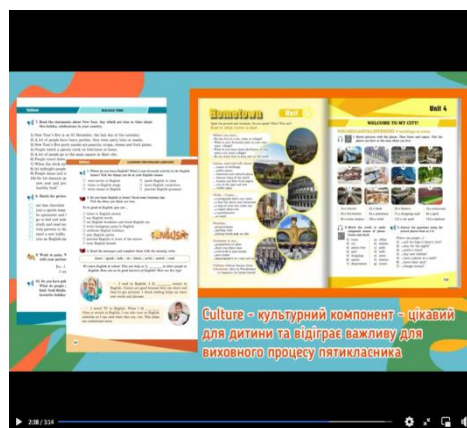
Для розвитку культурної свідомості учнів та орієнтації у соціокультурному середовищі такі важливі розділи як «Культура» та «Література» висвітлені на основі діалогів та комунікативних завдань. Електронна версія підручника надається безкоштовно за посиланням: https://drive.google.com/file/d/1BbAtVO_VL_fmNxIJAt7fXTz5V3LvnvVA/view?usp=sharing

Підручник «Англійська мова (5-й рік навчання)» **English with bloggers** (авт. Лаура Бродбент) рекомендовано Міністерством освіти і науки України для 5 класу закладів загальної середньої освіти.

Сучасний автентичний підручник створено на базі інтеграції умінь 21 століття через проектну роботу, творчі завдання та діяльнісний підхід.

Перевагами підручника-конструктора визначено його **гнучкість** і можливість використання у роботі із **інклюзивними** учнями, завдання для учнів з **різними типами сприйняття**, наявність завдань на формування громадянської компетентності.

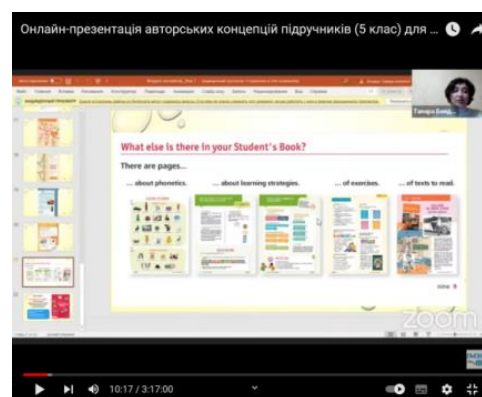
Цінність підручника складається у спрямованості на полікультуру, про що свідчить додатковий блок «Culture block», де вчителі та учні можуть знайти багато додаткового матеріалу про країни світу та їхні культури.

<https://www.facebook.com/watch/?v=1641161466218594>

<https://pidruchnyk.com.ua/1740-angliiska-mova-brodbent-5-klas.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=izco5sSrNH4>

Мовно-літературна освітня галузь (іноземні мови)

Навчально-методичний комплекс містить підручник, робочий зошит, книгу для вчителя та мультимедійний додаток та реалізує компетентнісний потенціал предмету «Іноземні мови» <https://www.youtube.com/watch?v=izco5sSrNH4>

“Англійська мова (5-й рік навчання)” **Hip-hip HELLO!**” підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом) (авт. Амелія Уолкер, Ненсі Левіс, Маргарет Робінсон, Любченко О. С.) з аудіосупровідом у виконанні носіїв мови ґрунтується на особистісно орієнтованому, компетентнісному й комунікативному підходах, ураховує Загально-Європейські рекомендації з мовної освіти і відповідає модельній навчальній програмі «Іноземна мова. 5-9 класи» (під кер. Зимомря І. М.).

У підручнику представлена велика кількість мотивуючих завдань для знайомства з темою уроку та підготовки до засвоєння нового матеріалу, для створення сприятливої атмосфери на уроці.

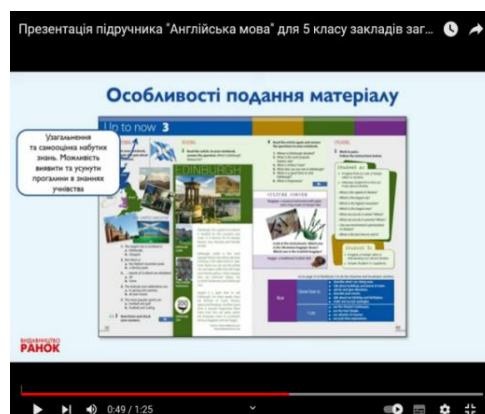
Комунікативна та діяльнісно спрямованість підручника концентрує увагу вчителя на інтересах учнів завдяки представленим різноманітним іграм та інтерактивним завданням.

Чітка структура підручника дозволяє сприймати матеріал, який надається від простого рівня до складного на принципі діяльнісного підходу та має велику кількість завдань для розвитку комунікативних навичок та навичок XXI століття.

У підручника є розроблена інтернет-підтримка, яка включає різноманітні ігри, презентації для вивчення граматичного матеріалу, відео матеріали із поясненням словосполучень та ідіоматичних виразів, тестові завдання для перевірки знань.

[«Англійська мова \(5-й рік навчання\)» підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти \(з аудіосупроводом\) \(авт. Амелія Уолкер, Ненсі Левіс, Маргарет Робінсон, Любченко О. С.\)](https://www.youtube.com/watch?v=izco5sSrNH4)

<https://www.youtube.com/watch?v=Zv8ebqEcV4s>

<https://www.facebook.com/watch/?v=1641161466218594>

Мовно-літературна освітня галузь

Англійська мова "Joy of English" (1-й рік навчання)" підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Пахомова) відповідає модельній програмі «Друга іноземна мова. 5-9 класи» (під кер. Редька В.Г.)

Підручник базується на формуванні ключових компетентностей учнів, використовуючи граматичний та словниковий інвентар. Захоплюючі історії з автентичним змістом розповідають про життя однолітків в країнах світу, що розраховано на розвиток соціокультурної компетентності учнів, розширення їх кругозору.

Аудіо супровід підручника робить навчання більш змістовним та цікавим, надихаючи учнів на активне вивчення мови, креативність, здогадку. Для вчителів авторка пропонує використовувати зошити з тестами для аналізу та контролю знань, робочі зошити із різними типами граматичних та комунікативних завдань.

«Французька мова (1-й рік навчання)» підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом) (авт. Чумак Н. П., Кривошеєва Т. В.)

Представлений підручник містить систематизований виклад навчального матеріалу з французької мови для учнів 5 класу, які вивчають предмет 1-й рік, що відповідає Державному стандарту базової та повної загальної середньої освіти та чинній освітній програмі з цього навчального предмета. Дидактичний засіб, у якому ефективно і раціонально інтегруються навчальна діяльність школярів і методична робота вчителя, адже в ньому взаємопов'язано функціонують змістовий і процесуальний аспекти.

Отже, кожен вчитель, після отримання підручника та роботи з його допомогою, відчуває необхідність постійно його переглядати та оцінювати.

<https://www.youtube.com/watch?v=i>

<https://mon.gov.ua/ua/news/ditinoцентризм-rol-vchitelya-novi-pidhodi-do-navchannya-pedagogi-j-partneri-pilotuvannya-nush-vzlyali-uchast-v-onlajn-konferenciji-agenti-zmin>

Мовно-літературна освітня галузь (іноземні мови)

Цей процес має бути постійним «...бо лише постійним оцінюванням можна переконатися, що вчитель є господарем, а не рабом підручника». <https://nus.org.ua/articles/yakym-maye-buty-suchasnyj-pidruchnyk-i-yak-proponuyut-zminyuty-ekspertyzu/>

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Пастушенко Р. Український курикулум загальної освіти : етюд в тонах теорії рівнів навченості / Р. Пастушенко // Виклик для України : розробка рамкових основ змісту (національного курикулуму) загальної середньої освіти для ХХІ століття
2. Пометун О. І. // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : бібліотека з освітньої політики / [за заг. ред. О.В. Овчарук]. - К. : К.І.С., 2004. - С. 15-24.
3. Пометун О. І., Гупан Н. М., Власов В. С. «Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі»
<https://core.ac.uk/download/pdf/162002217.pdf>
4. <https://mon.gov.ua/ua/news/ditinocentrizm-rol-vchitelya-novi-pidhodi-donavchannya-pedagogi-j-partneri-pilotuvannya-nush-vzyali-uchast-v-onlajn-konferenciyi-agenti-zmin>
5. <https://ru.osvita.ua/school/method/85209/>
6. <https://mon.gov.ua/ua/news/ditinocentrizm-rol-vchitelya-novi-pidhodi-donavchannya-pedagogi-j-partneri-pilotuvannya-nush-vzyali-uchast-v-onlajn-konferenciyi-agenti-zmin>
7. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. - К.: Вид. дім "Ін Юре", 2003. - 416 с.
8. Янковий В.В. Болонський процес: шляхом європейської інтеграції // Дзеркало тижня. - 2003. - № 40. - 18-24 жовт. - (Інтерв'ю М. З. Згуровського)
9. Модельна навчальна програма «Іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.)
10. <https://vseosvita.ua/library/kompetentnisnij-pidhid-ak-osnova-reformuvanna-osvitnogo-procesu-u-svitli-koncepcii-novoi-ukrainskoi-skoli-197114.html>
11. [Загальнонавчальні уміння і навички - Українська мова \(Затверджено МОН\) \(gitbook.io\)](#)
12. [Інструменти для вчителя - Search \(bing.com\)](#)
13. [A Handy Framework for Choosing Educational Technology Tools | Edutopia](#)
14. <https://bit.ly/3x2GPLd>
15. https://greencountry.com.ua/public/user_files/IMG_1364%20%281%29.gif
16. <https://www.youtube.com/watch?v=Zv8eb>